

12 évesen már loptunk az IKEÁ-ból

- [Rimóczi László](#)

2011. március 6., vasárnap 18:50

A fogvatartottak szabadulás utáni visszaesésének megelőzése közös felelősség, ezért a szabadultak biztos lakhatási körülményeinek, lehetőségeinek megteremtése nem másodlagos cél. Az emberi kapcsolatok kialakítása és az erkölcsi támogatás kulcsfontosságú. A diszkrimináció elleni küzdelem egyrészt a szélesebb nyilvánosságot célozza, hiszen az ex-rabok életminőségének pozitív alakulása visszatartó erő.

„Kilencévesen, amikor magamra maradtam (anyám a húgaim születése után hónapokig volt kórházban) kezdtem el csokit lopni, aztán biciklit, később autót törtem fel. Tizennégy évesen vettem meg az első géppisztolyomat” – áll a megdöbbentő vallomás a Váltó-sáv Alapítvány egyik kutatási anyagában.

Tiszta erkölcsi bizonyítvány

Cikkünk [előző](#) részében bemutatuk a Váltó-sáv [Alapítványt](#), amelynek célja és feladata a fogvatartottak és a szabadultak beilleszkedésének segítése. Az alapítvány egyik munkatársával, szakmai vezetőjével, Mészáros Mercédezzel beszélgettünk. Megkérdeztük, mennyire eredményes a diszkrimináció elleni küzdelem.

„A diszkrimináció elleni küzdelem elég újkeletű tevékenységünk, és mi is keressük ennek az útját-módját. Valószínűleg, ez egy nagyon hosszú folyamat, ennek eléggé az elején járunk. Itt

is az az első kérdés, hogy mit tekintünk eredménynek. Kétségtelen, hogy jó eredmény lenne, ha a munkáltatók nem kérhetnék mindig és bármilyen munkakörben a tiszta erkölcsi bizonyítványt, mert ez szinte lehetlenné teszi a célcsoport elhelyezkedését. De valószínűleg ilyen jogszabály módosítás nem várható a közeljövőben.”

Nem véd az erkölcsi bizonyítvány

Megtudtuk, hogy az alapítvány eddig már több munkáltatóval vette fel a kapcsolatot, és beszélgettek velük a munkafelvételi politikájukról, elképzeléseikről, lehetőségeikről. Arról is megkérdezték őket, alkalmaznának-e saját cégüknél a jövőben büntetett előéletűt. Vagy látnak-e erre bármilyen lehetőséget, erkölcsi bizonyítvány nélkül. „Többen elgondolkodtak, de sok helyen valahogy annyira evidencia az erkölcsi bizonyítvány, így fel sem merült, hogy esetleg felesleges: mert mitől is véd? Ahogy egyik interjúalanyom mondta: örül, hogy találkozott velünk, mert egyébként az életben nem gondolkodott volna azon, vajon mi lehet a szabadságvesztéses fogvatartásból szabadultakkal a munkaerő-piacon. Ezeket tartom én kis lépéseknek, lassú folyamatnak. Várhatóan márciusban kiállítást rendezünk fogvatartottak alkotásaiból, amelynek fő célja és üzenete az, hogy a célcsoport problémái, lehetőségei (vagy lehetetlenségei) bekerüljenek a közgondolkodásba, a közbeszédbe.”

Bűnözés, bűnelkövetés, bűncselekmény, bűnelkövető – olyan fogalmak, amelyek egyértelműen negatív jelentéstartalommal bírnak. E szubkultúra világa zárt, és a többségi társadalom tagjai kevés ismerettel rendelkeznek róla, azokat is a médiából nyerik – folytatja Mészáros Mercédesz, a Váltó-sáv Alapítvány szakmai vezetője. „A bűnelkövető ezekben a műsorokban harácsoló, motiváció nélküli gyilkológép: szinte személyisége sincs (legfeljebb a gonosz megtestesítője), cselekedetének motívumairól pedig vajmi keveset tudhatunk meg. Ez nemcsak a tömegkultúra alkotásaira, hanem többségében a tájékoztató műsorokra, híradókra is jellemző. A diszkrimináció elleni küzdelmünkkel egyrészt a szélesebb nyilvánosságot célozzuk, hiszen a felelősség életminőségünk alakulásáért, biztonságunkért közös. Másrészt szakmai érdekérvényesítést kívánunk elérni, illetve egy szakmai hálózatosságot működtetni.”

10 éves koromtól lopkodok

Tapasztalataik szerint a visszaesés megelőzéséhez biztos lakhatási körülményeket kell teremteni, ehhez álláslehetőséget, képzést kell biztosítani. Ehhez csatlakozna az emberi kapcsolatok kialakításának támogatása. Ezt a fogvatartottak szociális kompetencia fejlesztésével próbálják megvalósítani. Arra is kíváncsiak voltunk, hogy szerintük, miért lép egy fiatal a bűn útjára. Mivel ez nagyon változó, íme néhány idézet az Alapítvány kutatási anyagaiból:

„12 évesen már loptunk az IKEÁ-ból, heti rendszerességgel különböző boltokból, pl. OBI, PRAKTIKER. Úgy, mint az összes többi lakótelepi gyerek. Az egészben az érdekes a bűncselekmény lefolytatásának technikai oldala volt, a részletekre való odafigyelés, nem az anyagi haszon. 15 évesen már szívtam, rendszeresen. Ezek a kezdőpontok.”

„Nálam korán kezdődött. 14 évesen már pártfogó felügyelőt kaptam – kirakatbetörés miatt. Ekkor még meg lehetett volna állni. 17 évesen csoportos rablásért kaptam ítéletet – valójában itt kezdődött minden. Nem voltam ráutalva ezekre, szinte nem is kellett azok a dolgok, amiket elhoztunk... Tetszett, hogy velük (ti. haverok) mentem... megkértek, hogy csináljam meg a balhékat, mert ők nem merték vagy nem tudták megcsinálni... segítséget kértek, hogy én csináljam meg... Persze, tudták, ha ittam, bármit megcsináltam. (Mennyit kellett ehhez innod?) Keveset... elég volt 2 feles Hubertus.”

„Tizenéves koromban kezdtem el csavarogni, 2 év felfüggesztett fogházat kaptam garázdaságért és testi sértésért, majd bekerültem a fiatalok javítóintézetébe 5 évre rablásért, később plusz 1 évet kaptam még lopásért, a fiatalok ítéleteimből meg még maradt 6 hónap.”

„10 éves koromtól lopkodok. Már alsó tagozatban elkezdtem a csavargást a nővéremmel. Iskolába is azért nem jártam, nem is tudtam befejezni a 8 általánost.”

„15 éves korom óta rablások, lopások, kocsifeltörések. Mivel nagyok voltak az igényeim, és munkából nem tudtam volna fedezni a költségeim, bűnöztem.”

A következő részben megismerkedünk a rizikó faktorokkal, amelyek egyike a nagyfokú a visszaesés, a másik pedig a család, a rokonok hiánya. Az Alapítvány ideális esetben már a fogvatartás alatt, jóval szabadulás előtt felveszi az elítélttel a kapcsolatot, és rendszeresen bejár hozzá. Az egyik fő probléma a klienscsoportnál a jövőorientáltság, valamint a tervezés hiánya. Tapasztalatuk szerint minél részletesebb és gondosabb ez a tervezés, annál kisebb a lehetősége a visszaesésnek. Sokszor nagy az elkeseredettség, a felelősségelhárítás, a düh.

Kapcsolódó anyagok:

- [A börtönben a tétlenség a legrosszabb](#)